

Шашик М.

ЗАЧЕСТЕНОСТ НА РАСЦЕПИТЕ НА ОРОФАЦИЈАЛНАТА РЕГИЈА СПОРЕД ПОЛОТ, ВИДОТ, ЛОКАЛИЗАЦИЈАТА И СТЕПЕНОТ НА ИЗРАЗЕНОСТА

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ - БЕЛГРАД, Клиника за ортопедија на вилиците

Во овој труд се изложени резултатите од анализата на 172 новороденчиња со вродени расцепи на орофацијалната регија.

Дијагнозата на расцепите е поставена врз основа на клиничкиот експира и интраорален преглед на орофацијалната регија, како и врз основа на анализирањето на нивните студио модели. Сите испитувани деца предоперативно се ортодонтиски лекувани на Клиниката за ортопедија на вилиците при Стоматолошкиот факултет во Белград, во периодот 1989 - 1995 година.

Добиените резултати покажаа дека вродените расцепи на орофацијалната регија почесто се јавуваат кај момчињата отколку кај девојчињата (60,24%:39,76%; $P < 0,001$). Во однос на видот на расцепот е установено дека се најчестите комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум (58,72%; $P < 0,001$). Статистички значително почесто, во однос на другите локализации, се јавуваат унилатералните расцепи на орофацијалната регија (64,53%; $P < 0,001$). Според степенот на изразеноста, расцепите на орофацијалната регија статистички значително почесто се јавуваат како комбинирани отколку како инкомплетни (83,13%:16,86%; $P < 0,001$).

Клучни зборови: расцеп на усната; расцеп на непцето; расцепи

Расцепите на усната и непцето се најчести и најтешки конгенитални аномалии на орофацијалната регија (8). Се јавуваат во сите раси и етнички групи. Врз основа на литературни податоци е установено дека оваа конгенитална аномалија најчесто се јавува кај припадници на

долтата раса, потоа кај припадници на белата раса, а дека нејзината зачестеност е најмала кај припадници на црната раса (9).

Целта на овој труд е да се анализира зачестеноста на одделните видови расцепи и нивната зачестеност во однос на полот, локализацијата и степенот на изразеноста во определена популација.

Материјал и метод

Со испитувањето се опфатени 172 деца (103 од машки и 69 од женски пол) со конгенитален расцеп на орофацијална регија, со возраст од 5 до 7 дена. Сите испитувани деца се предоперативно ортодонтиски лекувани на Клиниката за ортопедија на вилиците при Стоматолошкиот факултет во Белград, во периодот 1989 - 1995 година.

Сите деца вклучени во истражувањето, според видот на присутниот расцеп на орофацијалната регија, што е регистрирано со екстраорален и интраорален преглед на овој систем и анализирано преку нивните гипсени студиски модели, беа поделени на четири групи.

I група - Расцепи на примарниот палатум

1. Унилатерални (леви или десни)

- комплетни;
- инкомплетни (вклучувајќи ја лузнената бразда на горната усна).

2. Билатерални

- комплетни;
- инкомплетни леви, десни, обострани, вклучувајќи ги и лузнените бразди).

3. медијални

- комплетни (премаксилата отсутна);
- инкомплетни (премаксилата неразвиена).

4. Субмукозни

- леви;
- десни;
- медијални.

II група - Расцепи на секундарниот палатум

1. Унилатерални (леви или десни)

- комплетни;
- инкомплетни.

2. Билатерални

- комплетни;
- инкомплетни.

3. Медијални (вдлабнајина и меко нејце)

4. Субмукозни (на мекиот и тврдиот или само на мекиот палатум)

5. Палайофарингеална инкомбиенција

III група - Комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум

1. Унилатерални (леви или десни)

- комплетни;
- инкомплетни.

2. Унилатерални на примарниот палатум (леви или десни) и медијали на мекиот палатум

3. Билатерални

- комплетни;
- инкомплетни (леви, десни, обострани).

4. Медијални

- комплетни (премаксилата отсутна);
- инкомплетни (премаксилата неразвиена).

5. Субмукозни

- леви;
- десни;
- медијални.

IV група - Ретки расцепи

1. Медијален расцеп на долната усна

2. Слейн фисцули на долната усна

3. Трансверзални расцепи на лицето (ороартикуларни)

4. Коси расцепи на лицето (ороорбитални)

5. Други видови ретки расцепи.

Внатре во секоја од основните групи е извршена и поделба според полот. Сите добиени резултати статистички се обработени. Пресметана процентуалната застапеност на одделните видови расцепи на орофацијалната регија, зачестеноста на расцепите според полот на вкупната мостра, како и за одделните видови расцепи. Пресметана е и процентуалната застапеност на локализацијата на расцепите од левата и страна. Определена е статистичката значајност на разликите во застапеноста на одделните типови расцепи. Значајноста на разликите, спорет полот, локализацијата и степенот на изразеноста, е тестирана со hi-квадратот и t-тестот.

Резултати

Во табелата 1 се дадени резултатите на зачестеноста на одделните видови расцепи на орофацијалната регија. Најголема и статистички најзначајна разлика на зачестеноста, во однос на другите видови расцепи, покажаа комбинираниот расцеп на примарниот и секундарниот палатум (58.72%; P.001).

Во однос на полот, во испитуваната популација (табела 2) е регистрирана статистички значително поголема зачестеност на расцепите на орофацијална регија кај момчињата (60,24%) отколку кај девојчињата (39,76%) P<0,01.

ТАБЕЛА 1. ЗАЧЕСТЕНОСТ НА ПОЕДИНЕЧНИТЕ ВИДОВИ РАСЦЕПИ НА ОРОФАЦИЈАЛНАТА РЕГИЈА

Вид расцеп	Број	%
Расцеп на примарниот палатум	47	27,32
Расцеп на секундарниот палатум	22	12,79
Комбиниран расцеп на примарниот и секундарниот палатум	101	58,72
Ретки расцепи	2	1,16

ТАБЕЛА 2. ЗАЧЕСТЕНОСТ НА РАСЦЕПИТЕ НА ОРОФАЦИЈАЛНАТА РЕГИЈА СПОРЕД ПОЛОТ

Пол	Број	%
Момчиња	103	60,24
Девојчиња	69	39,76
Вкупно	172	100,00

Според степенот на изразеноста, расцепите на орофацијалната регија статистички значително почесто се јавуваат како комплетни (84,21%) отколку како инкомплетни (15,78%) $P < 0,01$.

Внатре во групата расцепи на примарниот палатум (табела 4) е установена поголема зачестеност на овој вид расцепи кај

момчињата (55,32%) отколку кај девојчињата (44,68%). Според локализацијата, овој тип расцепи статистички значително почесто се јавува како унилатерален (80,85%) отколку како билатерален (14,80%) или медијален (4,25%). Унилатералните расцепи на примарниот палатум статистички значително почесто се јавуваат од левата страна (48,93%) $P < 0,01$.

ТАБЕЛА 3. СТЕПЕН НА ИЗРАЗЕНОСТА НА РАСЦЕПИТЕ НА ОРОФАЦИЈАЛНАТА РЕГИЈА

Видови расцепи	Комплетни	Инкомплетни
	Број (%)	Број (%)
Расцепи на примарниот палатум	31 (65,95)	16 (34,05)
Расцепи на секундарниот палатум	22 (100,00)	-
Комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум	90 (89,10)	10 (10,90)
Ретки расцепи	-	2 (100,00)

ТАБЕЛА 4. ЗАЧЕСТЕНОСТ НА РАСЦЕПИТЕ НА ПРИМАРНИОТ ПАЛАТУМ СПОРЕД ПОЛОТ И ЛОКАЛИЗАЦИЈАТА

		Момчиња	Девојчиња	Вкупно
		Број (%)	Број (%)	Број (%)
Унилатерални	на левата страна	29 (28,71)	16 (15,84)	45 (44,55)
	на десната страна	22 (21,78)	6 (5,94)	28 (27,72)
Билатерални		17(16,83)	10 (9,90)	27 (26,73)
Медијални		1 (0,99)	-	1 (0,99)
Вкупно		69(68,32)	32 (31,68)	101 (100,00)

ТАБЕЛА 5. ЗАЧЕСТЕНОСТ НА КОМБИНИРАНИТЕ РАСЦЕПИ НА ПРИМАРНИОТ И СЕКУНДАРНИОТ ПАЛАТУМ СПОРЕД ПОЛОТ И ЛОКАЛИЗАЦИЈАТА

		Број (%)	Број (%)	Број (%)
Унилатерални	на левата страна	29 (28,71)	16 (15,84)	45 (44,55)
	на десната страна	22 (21,78)	6 (5,94)	28 (27,72)
Билатерални		17 (16,83)	10 (9,90)	27 (26,73)
Медијални		1 (0,99)	-	1 (0,99)
Вкупно		69 (68,32)	32 (31,68)	101 (100,00)

Комбинираните расцепи на примарниот и секундарниот палатум (табела5) статистички се значително почесто унилатерални (72,3%)

отколку билатерални (26,73%) и медијални (0,99%). Во однос на полот, и овој вид расцепи почесто се јавуваат кај момчињата (68,32%)

отколку кај девојчињата 31,68%) $P < 0,001$. Унилатералните комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум почесто се локализирани на левата страна (44,55%) отколку на десната страна (24,72%).

Изолираните расцепи на секундарниот палатум (табела 6) статистички значително почесто се јавуваат кај девојчињата (63,64%) отколку кај момчињата (36,36%). Според локализацијата, во 100% случаи овој вид расцеп на орофацијалната регија е регистриран како медијален.

ТАБЕЛА 6. ЗАЧЕСТЕНОСТ НА РАСЦЕПИТЕ НА СЕКУНДАРНИОТ ПАЛАТУМ СПОРЕД ПОЛОТ И ЛОКАЛИЗАЦИЈАТА

	Момчиња Број (%)	Девојчиња Број (%)
На левата страна	-	-
На десната страна	-	-
Медијални	8 (36,36)	14 (63,64)
Субмукозни	-	-

Дискусија

Расцепите на лицето, на усните и нештето се најтешки конгенителни аномалии на орофацијалната регија. Рехабилитацијата на децата со оваа конгенитална аномалија е долготрајна и мошне сложена. За да биде успешна рехабилитацијата, неопходно е да ја спроведува тим од стручњаци со различни специјалности (ортодонт, хирург, логопед, аудиолог, оториноларинголог, педијатар).

Значајна улога во рехабилитацијата на овие деца, со тешки форми на расцепи на орофацијалната регија, има ортодонтот. Тој е задолжен за предоперативното лекување на овие деца. По раѓањето, пред каква и да било хируршка интервенција, ортодонтот мора да биде во контакт со новороденчето, со цел навреме и точно да се регистрираат видот, формата, локализацијата и степенот на изразеноста на расцепот. Од наодот на ортодонтот зависи натамошниот ритам и редослед на дејствијата кои, најпосле, водат кон целосна и успешна рехабилитација на овие деца.

Затоа, со ова испитување беше можно да се даде точна дијагноза на расцепот. Меѓутоа, поради непостоење на определена установа во која би се регистрирале сите деца со расцеп на

орофацијалната регија, со ова истражување не беше можно да се изнесат целосни податоци за зачестеноста на оваа конгенитална аномалија на територијата на Југославија.

За да се овозможи полесна комуникација меѓу медицинските стручњаци и правилна дијагностика, и за да се упрости, односно да се унифицира собирањето податоци, на Клиниката за ортопедија на вилиците при Стоматолошкиот факултет во Белград во 1978 година беше предложена и прифатена дополнителна класификација на расцепите според Kernah и Stark, која е користена и во ова истражување (7). Дополнението се состои во додавање на групата “ретки расцепи на лицето” и во воведувањето во групата “коминирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум” - на подгрупата “унилатерални расцепи на примарниот палатум со медијален расцеп на секундарниот палатум”.

Што се однесува за дистрибуцијата на расцепите на орофацијалната регија според полот, со ова истражување е установена статистички значително поголема зачестеност на оваа конгенитална аномалија кај припадниците на машкиот пол во однос на денскиот (62,24% : 39,76%; $P < 0,01$). Во испитуваната популација во однос на полот е регистрирано дека расцепите 1,5 пат почесто се јавуваат кај момчињата отколку кај девојчињата.

Набљудувајќи ја зачестеноста на различните типови расцепи на орофацијалната регија според полот, установена е најголема половина разлика со комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум. Во оваа група, оваа аномалија е 2,3 пати почеста кај момчињата отколку кај девојчињата. Билатералните комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум во ова истражување се 1,7 пати почести кај момчињата отколку кај девојчињата, додека изолираните расцепи на секундарниот палатум се 1,7 пати почести кај девојчињата отколку кај момчињата. Најмала половина разлика е регистрирана во групата расцепи на примарниот палатум. Овие расцепи се 1,2 пати почести кај момчињата отколку кај девојчињата.

Добиените резултати за зачестеноста на расцепите според полот во вкупниот примерок наполно се согласни со наодите на другите автори кои, исто така, спроведувале истражувања на други припадници на белата раса.

Во поголемиот дел од студиите, досега објавени, се изнесува за поголема зачестеност на расцепите кај лицата од машки пол. Rank и Thomson наоѓаат однос помеѓу машкиот и денскиот пол 62%:37% (9). Heyes наоѓа расцепи кај 56% од припадниците на машкиот пол и 44% на денскиот пол (5), а Fogh Andersen наоѓа однос на машкиот и денскиот пол 59%:41% (3). Спо-

менатите автори, исто така, наоѓаат поголема застапеност кај децата од машкиот пол во групата со расцепи на примарниот палатум, што е, исто така, во согласност со резултатите од ова истражување. Истите автори наоѓаат поголема зачестеност кај децата од денскиот пол во групата на изолирани расцепи на секундарниот палатум, што е исто така во согласност со резултатите од овој труд. Комбинираниите расцепи на примарниот и секундарниот палатум во ова истражување како и во наодите на другите автори, се значително почести кај припадниците на машкиот пол.

Сé уште нема адекватно толкување за поголемата зачестеност на појавата на расцепите во орофацијалната регија кај момчињата во однос на девојчињата. Извесен број автори истакнуваат дека една од можните причини е тоа што кај припадниците на денскиот пол е потребно истовремено присуство на повеќе активни фактори за да дојде до појава на расцепи.

Во однос на типот на расцепите, во ова истражување се регистрирани најмногу деца со комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум (58,72%). Расцепи само на примарниот палатум се регистрирани во 27,32% случаи, расцепи само на секундарниот палатум - во 12,79%, а ретки видови расцепи - во 1,16% случаи. Во однос на овие добиени резултати, Heues (5) наоѓа најголема зачестеност на расцепите на секундарниот палатум (44%), потоа на комбинираниите расцепи на примарниот и секундарниот палатум (34%) и најмала зачестеност на расцепите на примарниот палатум (21%). Fogh Andersen наоѓа најголема застапеност на комбинираниите расцепи на примарниот и секундарниот палатум во 51%, потоа на расцепите на секундарниот палатум во 29% и најмала зачестеност на расцепите на примарниот палатум во 19% случаи (3). Rank и Thomson наоѓаат најголема зачестеност на комбинираниите расцепи на примарниот и секундарниот, потоа на расцепите на секундарниот и најмала на расцепите само на примарниот палатум (9).

Во Trent регијата е регистрирана најголема зачестеност на комбинираниите расцепи на примарниот и секундарниот палатум во 39%. Jensen наоѓа најголема зачестеност на комбинираниите расцепи на примарниот и секундарниот палатум во 39,1%, потоа на расцепите на примарниот палатум во 33,5% и на расцепите на секундарниот палатум во 27,4% (6).

Наодите од ова истражување во однос на распределбата на расцепите според типот најблиски се до наодите на Јенсен. Во ова истражување е регистрирано дека најчесто локализацијата на расцепите на орофацијалната регија е унилатералната, што е во согласност и со

наодите на другите автори во однос на локализацијата (1-3,5,6,8).

Регистрирано е дека унилатералните расцепи на примарниот и секундарниот палатум, како и унилатералните расцепи на примарниот палатум се статистички значително почесто локализирани од левата отколку од десната страна. Комбинираниите расцепи на примарниот и секундарниот палатум се 1,5 пати почесто локализирани на левата отколку на десната страна, а расцепите на примарниот палатум се 1,6 пати почести на левата отколку на десната страна. Добиените резултати за почестата локализација на левата страна на унилатералните комбинирани расцепи на примарниот и секундарниот палатум и на унилатералните расцепи на примарниот палатум, најдени во ова истражување, се во согласност со истражувањата на Coupland, Fogh Andersen, Heues, Jesen, kernahan, Thilander и Vanderas.

Испитувајќи ја зачестеноста на различните типови расцепи на орофацијалната регија кај 172 деца според видот, полот, локализацијата и степенот на изразеноста, може да се заклучи дека:

- расцепи на лицето, усните и непцето почесто се јавуваат кај припадниците на машкиот пол;
- најчест тип на расцеп на орофацијалната регија е комбинираниот расцеп на примарниот и секундарниот палатум;
- според локализацијата, најчести се унилатералните расцепи на примарниот и секундарниот палатум;
- кај унилатерално локализираните расцепи најчеста е локализацијата на левата страна;
- според степенот на изразеноста, расцепите на лицето, на усните и непцето се, најчесто, комплетни.

INCIDENCE OF CLEFTS IN THE ORO-FACIAL REGION ACCORDING TO SEX, TYPE, LOCALIZATION AND SEVERITY

Šašić M.

Summary

This paper presents results from the analysis of 172 newborn with clefts in the orofacial region.

Diagnosis was obtained from clinical extra and intraoral examination of the oro-facial region and study models analysis. Presurgery consisted of orthodontic treatment at the clinic for Orthodontics, at the

Faculty of Dentistry in Belgrade, SR Yugoslavia, in the period 1989-1995.

Our results point to incidence predominance of oro-facial clefts in boys compared to girls (60,24% : 39,76%; $p < 0,001$). As to type, it was found that combined clefts of the primary and secondary palate were most frequent (58,72%; $p < 0,001$). Statistically, unilateral clefts incidence compared to those with other localizations, is significantly higher (64,53%; $p < 0,001$). According to severity, statistically, oro-facial clefts are significantly more frequent as total than partial (83,13% : 16,86%; $p < 0,001$).

Key words: clefts; cleft lip; cleft palate

Литература

1. AMARATUNGA AN, CHANDRESEKERA A. Incidence of cleft lip and palate in Sri Lanka. *J Oral Maxillofac Surg* 1989; 47: 559-61.
2. COUPLAND MA, COUPLAND AI. Sasonality, incidence and sex distribution on cleft lip and palate births in Trent region. *Cleft Palate J* 1988; 25(1): 1973-82.
3. FOHG-ANDERSON P. Incidence of cleft lip and palate: constant or increasing? *Acta Chir Scand* 1961; 122: 106.
4. FRASER J. A study of lip and palate clefting on Merseyside. *Europ J Orthod* 1980; 2: 3.
6. JENSEN BL, KLEIBNORG S, DAHL E, FOGH-ANDERSEN P. Cleft lip and palate in Denmark (1976-1981): Epidemiology, variability and early somatic development. *Cleft Palate J* 1988; 25(3).
7. KERNAHAN DA. The stripped Y: A symbolic classification for cleft lip and palate. *Plastic Reconstr Surg* 1971; 47: 469-70.
8. OLIVER-PADILLA G, MARINEZ-GONZALES V. Cleft lip and palate in Puerto Rico: A thirty-three year study. *Cleft Palate J* 1986; 23(1).
9. THILANDER B, RONNING O. Introduction to orthodontics. Stockholm, 1985.
10. VANDERAS AP. Incidence of cleft lip and palate among races: A Review. *Cleft Palate J* 1987; 24: 216-25.